

Enseñar a pensar históricamente. Los archivos y las fuentes documentales en la enseñanza de la historia

Gemma Tribó Traveria

ICE/HORSORI

Barcelona, 2005

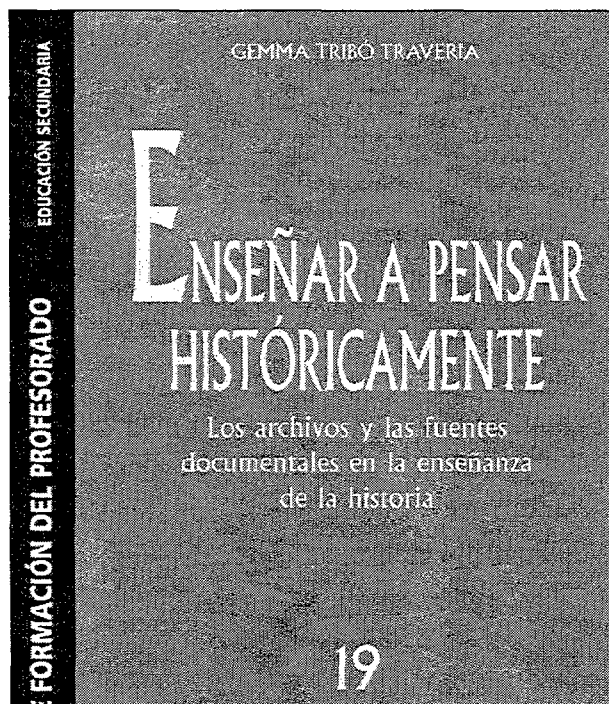
M. ANTÒNIA CASULLERES

Gemma Tribó, professora de didàctica de les ciències socials de la Universitat de Barcelona, planteja en aquest llibre el valor educatiu i el potencial didàctic de les fonts primàries en l'aprenentatge de la història, així com les possibilitats de les noves tecnologies de la informació i comunicació per millorar l'ensenyament de la història. Es centra especialment en el treball amb les fonts dels arxius com a eina per aprendre a investigar i a pensar his-

tòricament. Els tres primers capítols són el fonament teòric on es donen les bases per remarcar el valor educatiu de les fonts primàries en l'aprenentatge de la història.

En el primer, "Els reptes de la didàctica de la història", planteja que davant d'una societat canviant i amb l'aparició constant de nous coneixements és imprescindible ensenyar l'alumnat a transformar la informació en coneixement. Aquest capítol acaba amb una reflexió sobre què ensenyar i el perquè per poder garantir la capacitat emancipadora i crítica de la història en l'ensenyament escolar obligatori.

Els capítols dos i tres tracten el tema d'ensenyar a investigar. Després d'analitzar les aportacions de la psicologia,

la pedagogia i els canvis experimentats en la historiografia i la didàctica de la història, s'exposen diferents arguments que defensen la utilització de les fonts primàries de l'entorn. Es valora la investigació de la història local perquè en descobrir com funciona l'entorn, els alumnes comencen a entendre com funciona el món.

En els capítols següents s'aprofundeix en el tema dels arxius, el seu valor, la tipologia, la interacció

arxius-escola i la descripció de diferents propostes didàctiques. Es dedica especial atenció a com organitzar el servei didàctic d'un arxiu i s'aposta pel treball conjunt dels arxivistes i docents.

Un aspecte molt interessant és l'explicació acurada de les diferents variables que ha de tenir en compte el docent en iniciar un treball d'investigació amb els alumnes, del diàleg necessari entre fonts primàries i secundàries, del procés a seguir en la investigació i dels exemples concrets de treballs realitzats a les aules.

El capítol vuit presenta tres experiències didàctiques amb fonts primàries: L'Spiridion, el darrer viatge, del Servei Didàctic de l'Arxiu Nacional de Catalunya; Viure i morir a la Guerra Civil espanyola, 1936-39, del Servei

Educatiu del Museu d'Història de Catalunya, i Les fonts demogràfiques, de l'Arxiu Comarcal de Sant Feliu de Llobregat.

Finalment, en les conclusions trobem una reflexió sobre la didàctica de la història del segle XXI, d'on cal destacar l'afany de convertir el mètode d'investigació de l'historiador en estratègia de la didàctica de la història per educar en el dubte i la llibertat, entendre que el nostre món és una construcció humana i que és

el que nosaltres amb les nostres decisions i actuacions volem que sigui.

El llibre de Gemma Tribó, amb una sòlida base teòrica, planteja nous reptes didàctics sense oblidar la realitat del món escolar i dels arxius. En resum, un llibre interessant i engrescador per al professorat de ciències socials i arxivers, però també per a tots els docents en plantejar els reptes de l'ensenyament del segle XXI davant una societat canviant i globalitzada.